

Kosteus- ja hometalkoot

Kyselytutkimus kuntien asiantuntijoille

Kyselyaineiston yhteenvetoraportti

Tämä tutkimusmateriaali on tarkoitettu ainoastaan tilaajan omaan käyttöön. Tutkimuksen julkaisu, uudelleen käyttö tai tutkimusmateriaalin luovuttaminen tai lainaaminen kolmansille osapuolille on kielletty ilman Suomen Kyselytutkimus Oy:n lupaa.

Lisätietoa tutkimuksesta: Suomen Kyselytutkimus Oy,
Samu Lagerström (samu.lagerstrom@suomenkyselytutkimus.fi)

Suomen Kyselytutkimus Oy noudattaa markkinatutkimusalan ISO 20252:2006-laatustandardia

Kosteus- ja hometalkoot
Kyselytutkimuksen yhteenvetoraportti 2015

Sisällys 1/2

	Dia/sivu
1. Yleistä tutkimuksen toteuttamisesta	3
2. Tutkimuksessa tarkasteltavat osa-alueet	5
3. Tutkimuksessa käytetyt tilastolliset käsitteet	6
4. Tutkimuksen kysymyskohtaiset tulokset ja niiden tulkinta	7
5. Vastaajien taustatiedot (yhteenveto)	8
5.1 Vastaajien tehtävänimike	9
5.2 Vuosia tehtävässä	11
5.3 Kunnan asukasmäärä	12
5.4 Kunnan hallinnoitavat ja ylläpidettävät kiinteistöt	13
6. Vastaajien oma osaaminen sisäilmaongelmiin sekä kosteusvaurioihin liittyen (yhteenveto)	14
6.1 Oman osaamisen arviointi	15
6.2 Tarve lisätiedolle	16
6.3 Lisätiedon mieluisin muoto	18
7. Kosteus- ja hometalkoot (yhteenveto)	19
7.1 Kosteus- ja hometalkoiden tunnettuus	20
7.2 Tunnettuuden lähdekanavat	21
7.3 Kosteus- ja hometalkoiden onnistuminen tehtävässään	23
8. Kosteus- ja hometalkoiden tuottamat materiaalit (yhteenveto)	24
8.1 Materiaalien tunnettuus	26
8.2 Materiaalien hyödyllisyys	27
8.3 Materiaalin käyttö työn apuna	28
8.4 Materiaalien suosittelu	29

Sisällys 2/2

	Dia/sivu
9. Ohjeet ja materiaalit yleisesti (yhteenveto)	30
9.1 Arvio esitettyjen lisämateriaalien hyödyllisyydestä	31
9.2 Vastaaajien toivomat muut ohjeet ja materiaalit	32
10. Avoin palaute	34
11. Yhteenveto ja johtopäätökset	37

Liite1. Kyselylomake

Liite2. Prosentti- ja keskiarvotaulukot

31.3.2015

1. Yleistä tutkimuksen toteuttamisesta

- Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa, miten talkoot ja talkoiden materiaalit tunnetaan, miten ne palvelevat käyttäjiään ja mitä muuta talkoissa voitaisiin kuntien avuksi tarjota. Osana tutkimusta pyrittiin myös kartoittamaan, minkälaisia muutoksia sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi kunnissa tarvittaisiin.
- Tutkimus kohdistettiin Manner-Suomen kuntien kiinteistöistä vastaaville ja kiinteistöihin liittyvään päätöksentekoon osallistuville henkilöille (noin 318 kpl) ns. avoimen vastauslomakelinkin e-tutkimuksena. Vastauslomakelinkin jakamisen kuntiin toteutti Suomen Kuntaliitto.
- Lomakevastauksia kerättiin 10.3 – 24.3.2015 välisenä aikana. Vastaamista tehostettiin yhdellä sähköisellä muistutuksella (Suomen Kuntaliitto).
- Tutkimuksen kyselylomake laadittiin yhteistyössä ympäristöministeriön ja Suomen Kyselytutkimus Oy:n kesken (liite1). Kyselylomake laadittiin sekä suomen- että ruotsinkielisenä.
- Tutkimukseen osallistui määräaikaan mennessä yhteensä 103 vastaajaa.

2. Tutkimuksessa tarkasteltavat osa-alueet

➤ Tutkimuksessa tarkasteltiin seuraavia osa-alueita:

- *Taustatiedot*
- *Vastaajien oma osaaminen sisäilmaongelmiin sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyen*
- *Kosteus- ja hometalkoot (tunnettuus ja tehtävässä onnistuminen)*
- *Kosteus- ja hometalkoiden tuottamat materiaalit*
- *Ohjeet ja materiaalit yleisesti (vastaajien tarve uudelle materiaalille)*
- *Avoin palaute (muut terveiset talkoille)*

3. Tutkimuksessa käytetyt tilastolliset käsitteet

Yhteenvetoraportin tuloksissa käytetään pääsääntöisesti seuraavia käsitteitä:

Vastausten prosenttijakauma

Vastausten prosentuaalinen jakautuminen kunkin vastausvaihtoehdon ympärille

ka = Keskiarvo

Keskiarvo (ks. aritmeettinen keskiarvo) on ns. keskiluvuista kaikkein tavallisin. Se ilmoittaa, mihin kohtaan muuttujan jakauman keskikohta mitatulla ulottuvuudella sijoittuu.

sd = Keskihajonta

Keskihajonta on tärkein ja käytetyin hajonnan mitta. Keskihajonta kuvaa havaintoarvojen keskimääräistä etäisyyttä keskiarvosta. Mitä pienempi on keskihajonta, sitä tiiviimmin havaintoaineisto on keskittynyt keskiarvon ympärille (vastaajat yksimielisiä).

Md = Mediaani

Mediaani on arvo, jota pienempiä ja suurempia on puolet (50 %) arvoista.

Mo = Moodi

Moodi eli tyyppiarvo on se arvo, joka esiintyy aineistossa useimmiten (ilmoitettu kuvaajien yhteydessä useimmiten ympyröitynä).

Min ja Max = Minimi- ja maksimiarvo

Vastausten minimi- ja maksimiarvo.

Osittainen lähde: Tilastokeskus 2015

31.3.2015

4. Tutkimuksen kysymyskohtaiset tulokset ja niiden tulkinta

Osaryhmäkohtaiset tulokset on esitetty erillisessä ja tämän raportin mukana toimitetussa prosentti- ja keskiarvotaulukossa (*liite 2*).

Yhteenvetoraportissa kysymyksen yhteydessä mainittu (n) kuvaa kaikkien niiden potentiaalisten vastaajien lukumäärää, joille kysymys on esitetty. Kysymyksen yhteydessä kenoviivan jälkeen mainittu (/ n) tai kuvaajan yhteydessä mainittu (n) puolestaan sitä vastaajamäärää, joka kysymykseen on lopullisesti vastannut.

Yhteenvetoraportissa esitetty kysymys *saattaa olla lyhennetyssä* muodossa. Alkuperäinen kyselylomake on toimitettu tämän raportin *liitteenä 1*.

5. Vastaajien taustatiedot (yhteenveto)

Kyselytutkimukseen vastanneiden tehtävänimikkeenä oli useimmiten *kiinteistöpäällikkö* (22,3 prosenttia vastaajista), mutta myös mm. *tekninen johtaja* (9,7 prosenttia), *tekninen päällikkö* (9,7 prosenttia), *tilapäällikkö* (8,7 prosenttia) sekä *rakennusmestari* (7,8 prosenttia) olivat useampaan kertaan esiintyneitä tehtävänimikkeitä. Yhteensä 56,3 prosenttia vastaajista *oli toiminut tehtävässään* alle kuusi vuotta (mediaani 3-5 vuotta).

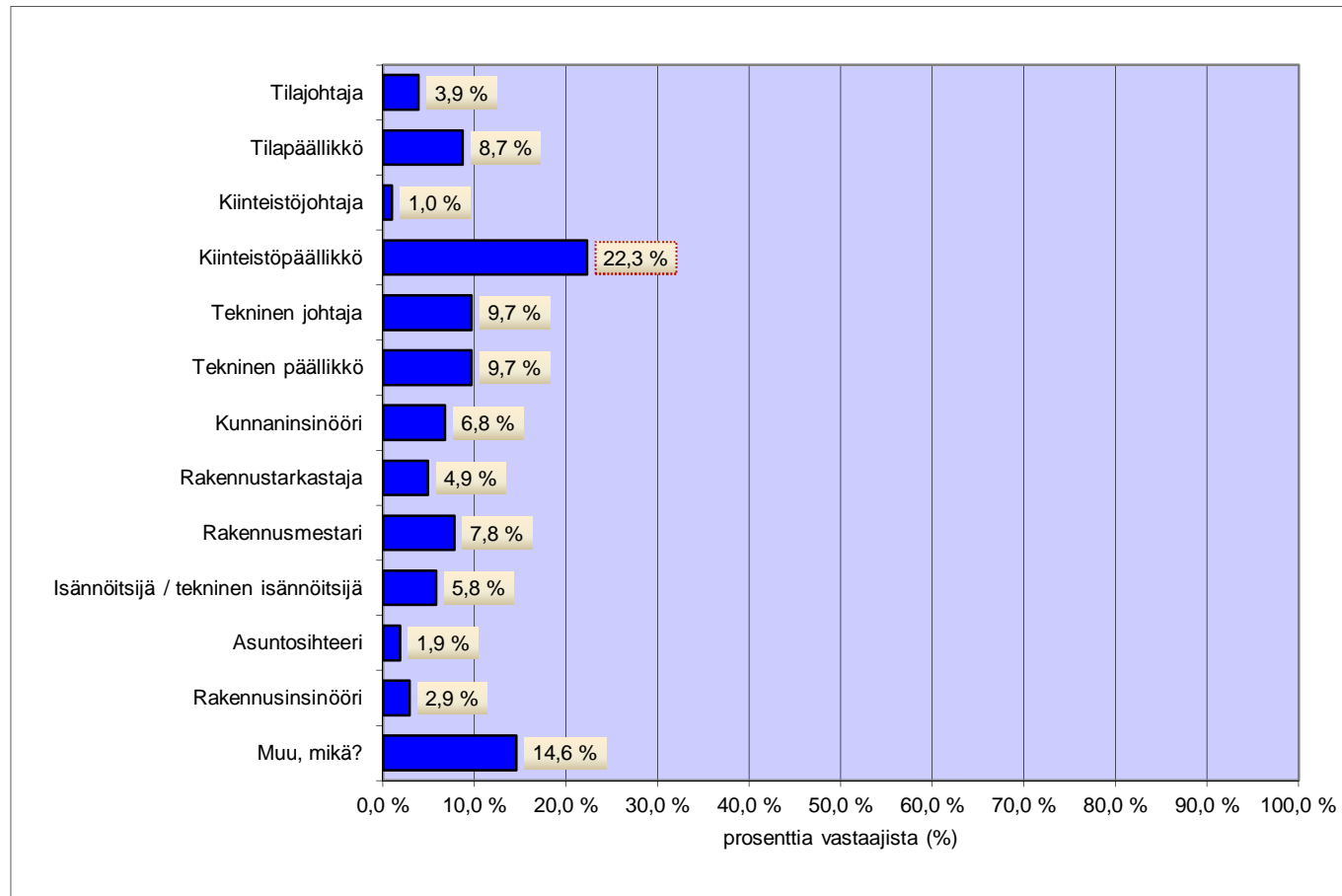
Yli puolet (55,3 prosenttia) kaikista vastaajista ilmoitti *kuntansa asukasluvun olevan enintään* 10 000 henkilöä (mediaani 5 000 – 10 000 henkilöä). Kunnilla *oli hallinnoitavana / ylläpidettäviä kiinteistöjä* useimmiten alle 100 000 m² (55,3 prosenttia vastaajista / mediaani).

5.1 Vastaajien tehtävänimike 1/2

1. Millä nimikkeellä toimit kunnassasi?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

/ n=103

5.1 Vastaajien tehtävänimike 2/2

1. Millä nimikkeellä toimit kunnassasi?

Kaikki vastaajat, jotka vastasivat ”*muu, mikä?*” (n=15 / n=14)

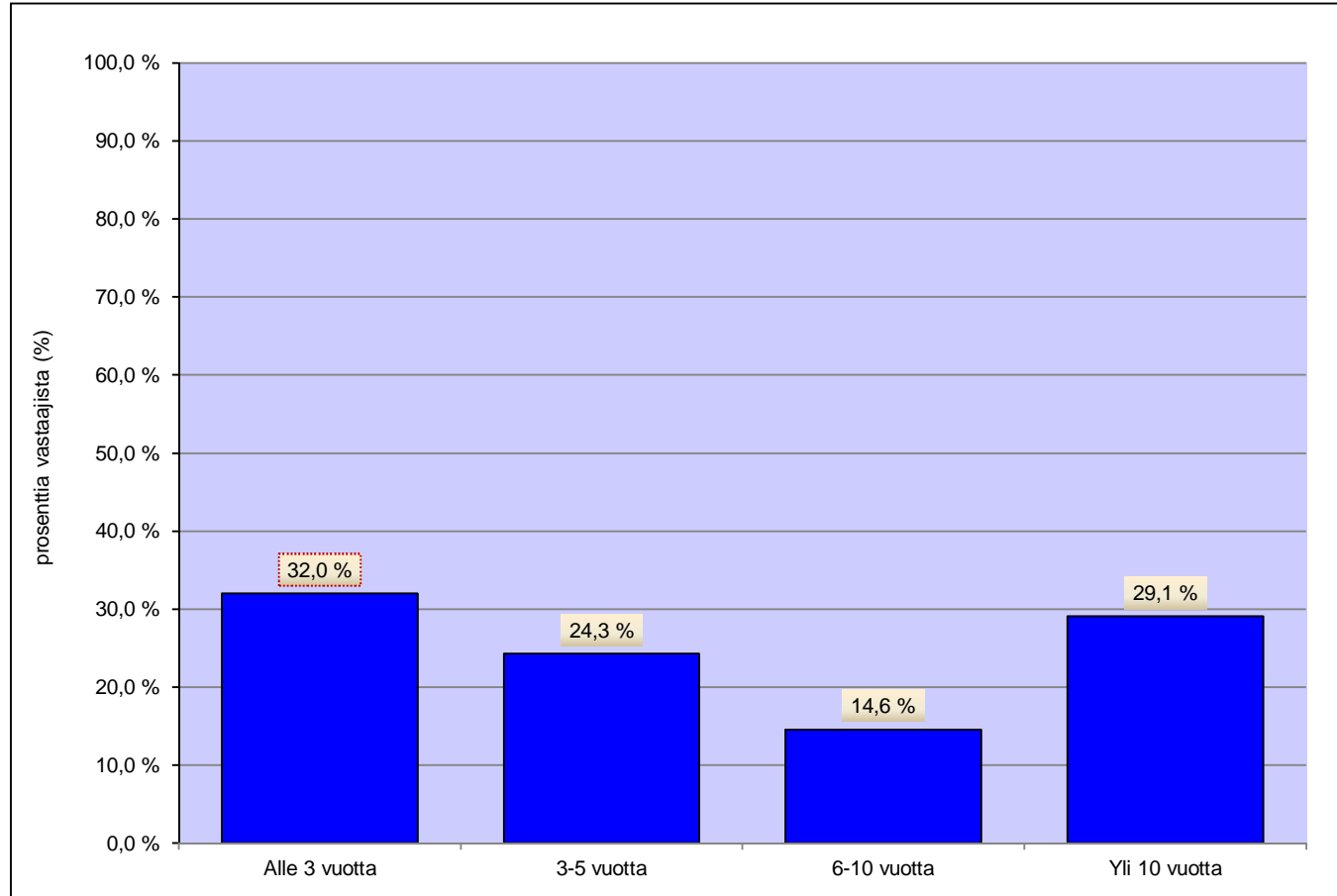
- ”Asiantuntija.”
- ”Kehitysjohtaja.”
- ”Kunnossapitoinsinööri.”
- ”Rakennuspäällikkö.”
- ”Rakennuttaja.”
- ”Sisäilmatyöryhmän puheenjohtaja.”
- ”Terveysinsinööri.”
- ”Terveysviranomainen.”
- ”Tilapalveluinsinööri.”
- ”Tilapalvelujen kaupungininsinööri.”
- ”Tilapalvelupäällikkö.”
- ”Toimitilajohtaja.”
- ”Toimitilapäällikkö.”
- ”Työsuojelupäällikkö.”

5.2 Vuosia tehtävssä

2. Kuinka kauan olet toiminut tehtävssäsi?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

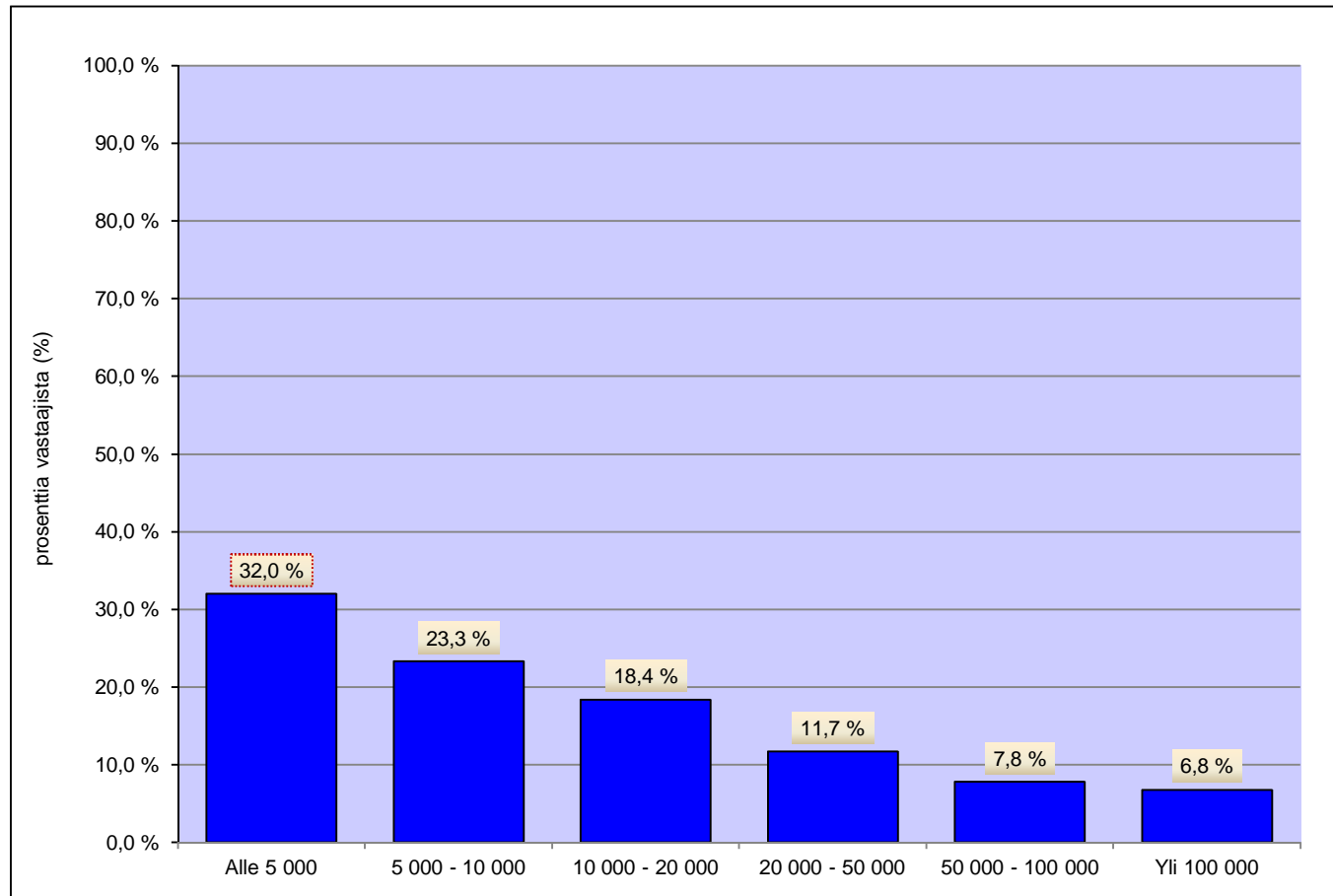
Md=3-5vuotta
sd=1,216
/ n=103

5.3 Kunnan asukasmäärä

3. Kuinka monta asukasta kunnassasi on?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

Md=5 000 – 10 000

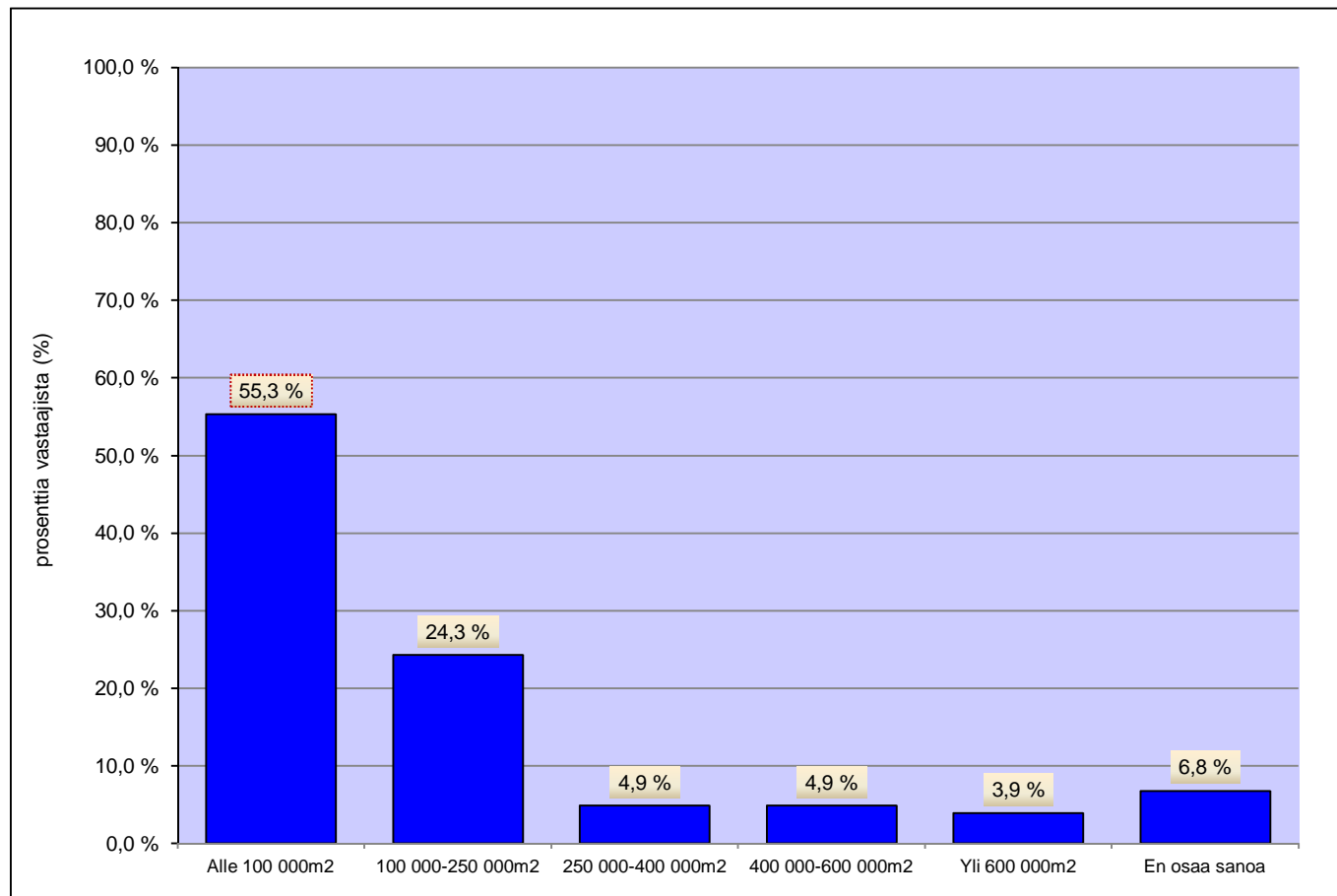
sd=1,555

/ n=103

5.4 Kunnan hallinnoitavat ja ylläpidettävät kiinteistöt

4. Kunnalla on hallinnoitavana / ylläpidettävänä kiinteistöjä?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

Md=Alle 100 000 m²

sd=1,069

/ n=103

*Luokka "eos"
poistettu mediaanista
ja keskihajonnasta.*

6. Vastaajien oma osaaminen sisäilmaongelmiin sekä kosteusvaurioihin liittyen (yhteenveto)

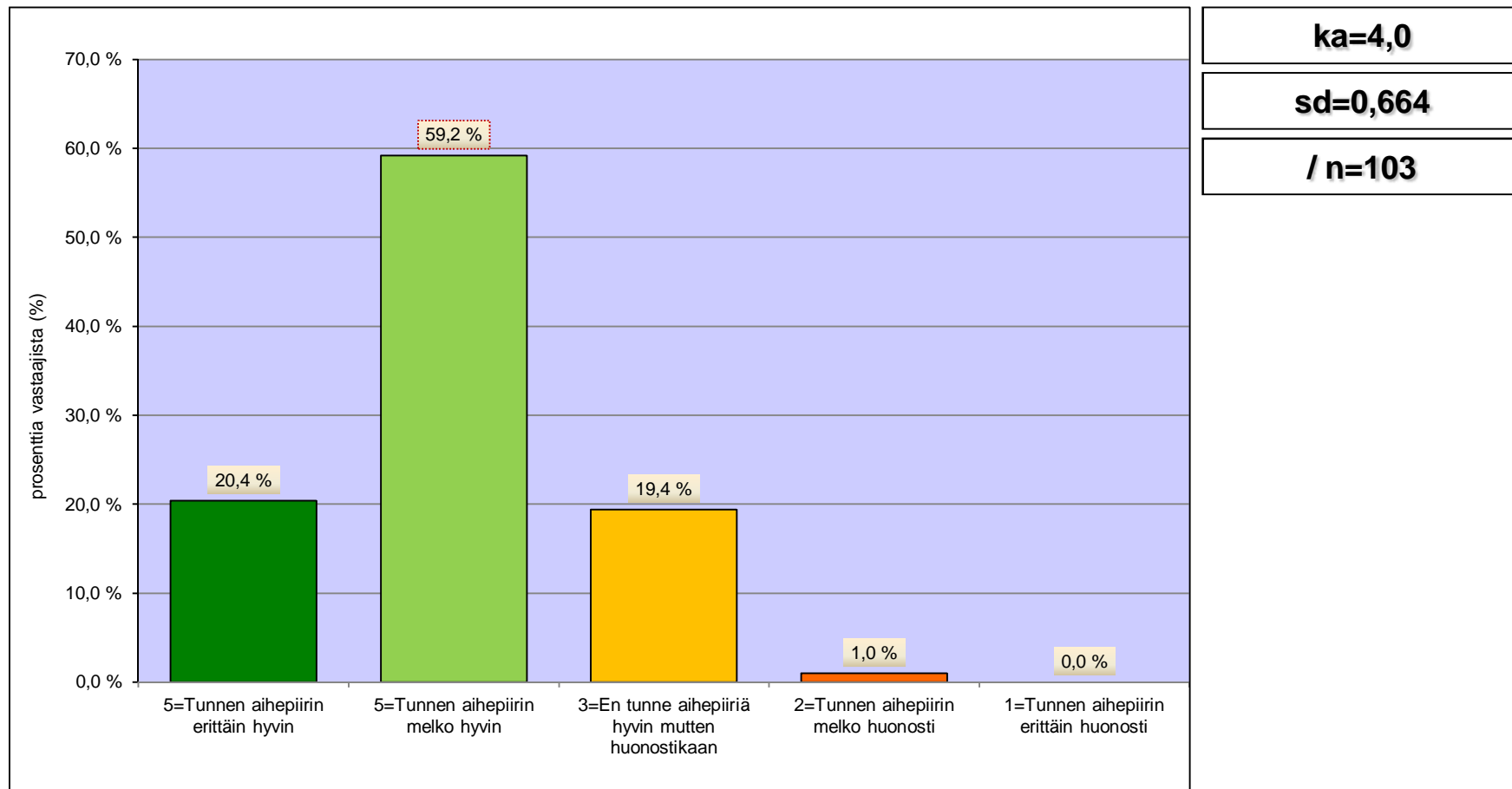
Yhteensä 79,6 prosenttia kaikista vastaajista arvioi omaa osaamistaan sisäilmaongelmiin sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyen aihepiirin tuntemisen osalta vähintäänkin melko hyvänä. Neutraalisti suhtautuneiden osuus oli 19,4 prosenttia ja ainoastaan yksi vastaajia (1,0 prosenttia) ilmoitti tuntevansa aihepiirin melko huonosti.

Vastaajien tarve lisätiedolle koskien sisäilmaongelmia sekä kosteus- ja homevaurioita jakaantui voimakkaasti eri vastausvaihtoehtojen kesken. Kolmena keskeisimpinä lisätietotarpeen kohteena olivat kuitenkin: *Sisäilmaongelmaisen kohteen korjaussuunnittelu (46,6 prosenttia vastaajista)*, *kiinteistön tutkimusmenetelmät (43,7 prosenttia vastaajista)* sekä *terveysvaikutukset (36,9 prosenttia vastaajista)*. Ainoastaan 9,7 prosenttia kaikista vastaajista ilmoitti, ettei tarvitse lisätietoja sisäilmaongelmiin sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyen. Lisätiedon mieluisimpana muotona vastaajat pitivät alan ammattilaisille suunnattuja avoimia koulutustilaisuuksia (76,3 prosenttia lisätietoa tarvitsevistä vastaajista).

6.1 Oman osaamisen arviointi

5. Kuinka arvioit omaa osaamistasi sisäilmaongelmiin sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyen?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

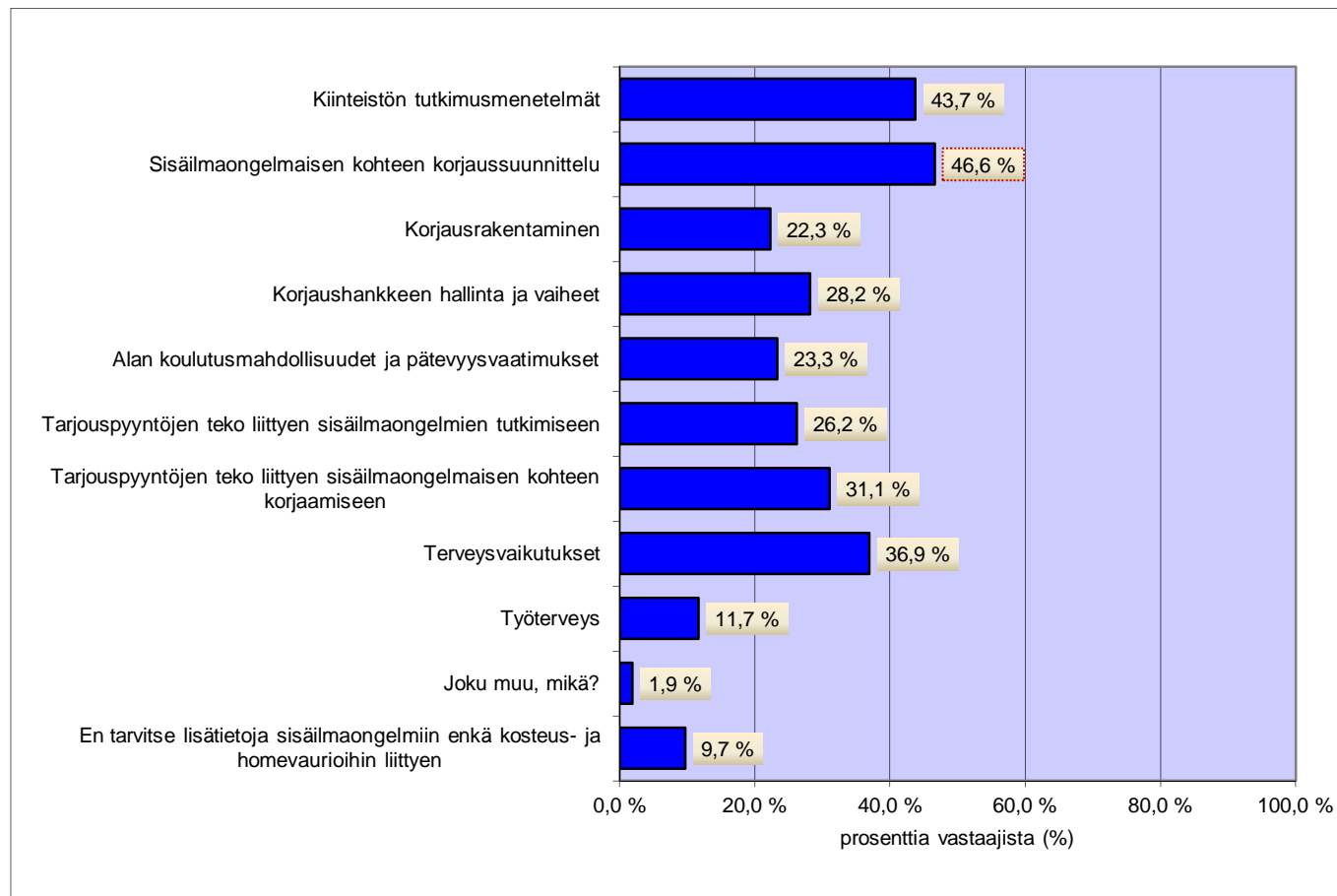

6.2 Tarve lisätiedolle 1/2

(monivalintamahdollisuus)

6. Tarvitsetko lisätietoja sisäilmaongelmiin sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyen. Mistä aiheista?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

/ n=103

6.2 Tarve lisätiedolle 2/2

(monivalintamahdollisuus)

6. Tarvitsetko lisätietoja sisäilmaongelmiin sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyen. Mistä aiheista?

Kaikki vastaajat, jotka vastasivat ”Joku muu, mikä?” (n=2 / n=2)

”Tiedon pitäminen ajan tasalla.”

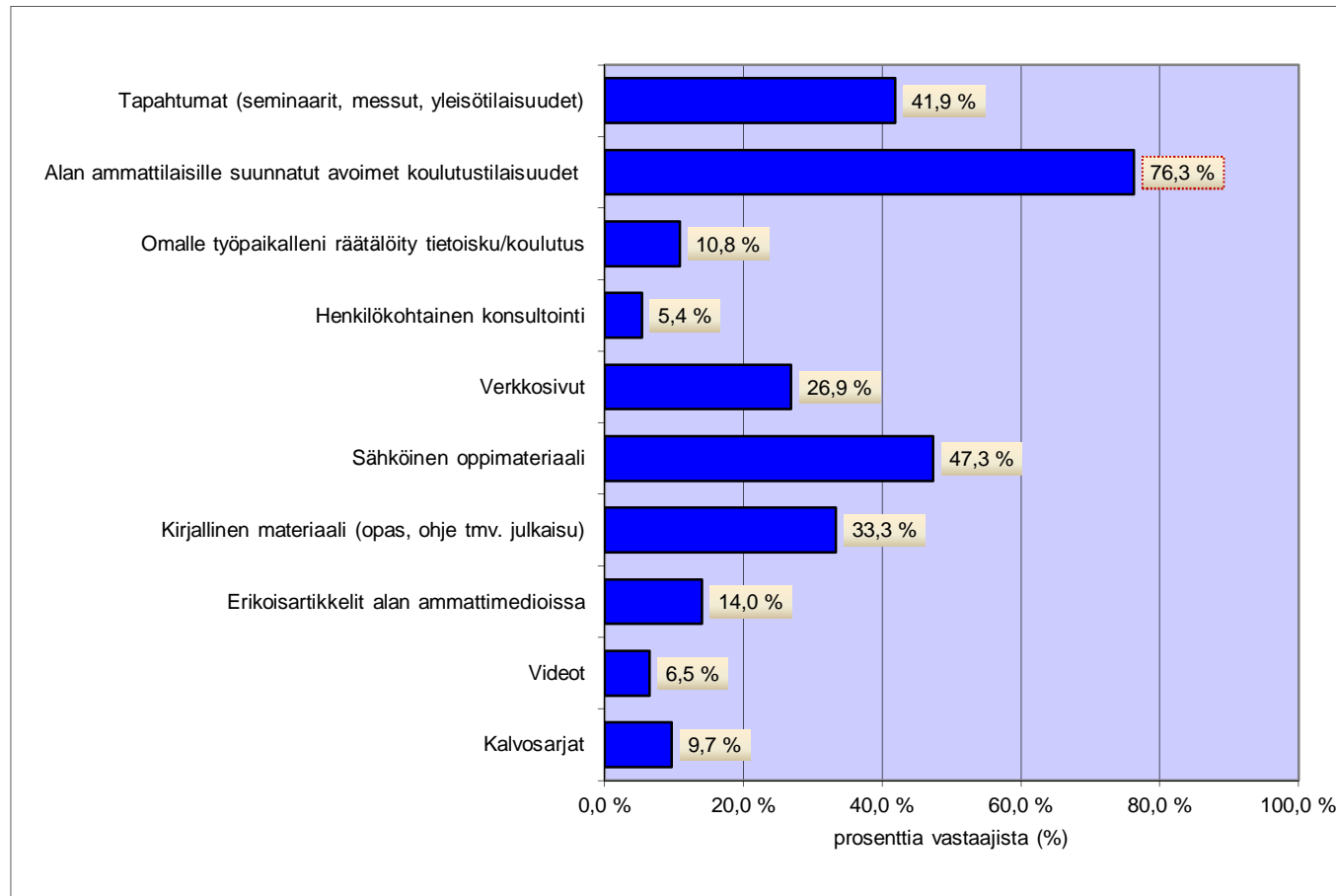
”Vertailu korjaus vs. uudisrakennuksen kannattavuus.”

6.3 Lisätiedon mieluisin muoto

(monivalintamahdollisuus)

7. Missä muodossa haluaisit mieluiten lisätietoja aiheesta?

Kaikki vastanneet, jotka ilmoittaneet tarvitsevansa lisätietoja (n=93) %

/ n=93

7. Kosteus- ja hometalkoot (yhteenveto)

Peräti 85,4 prosenttia kaikista vastaajista ilmoitti tuntevansa Kosteus- ja hometalkoot.

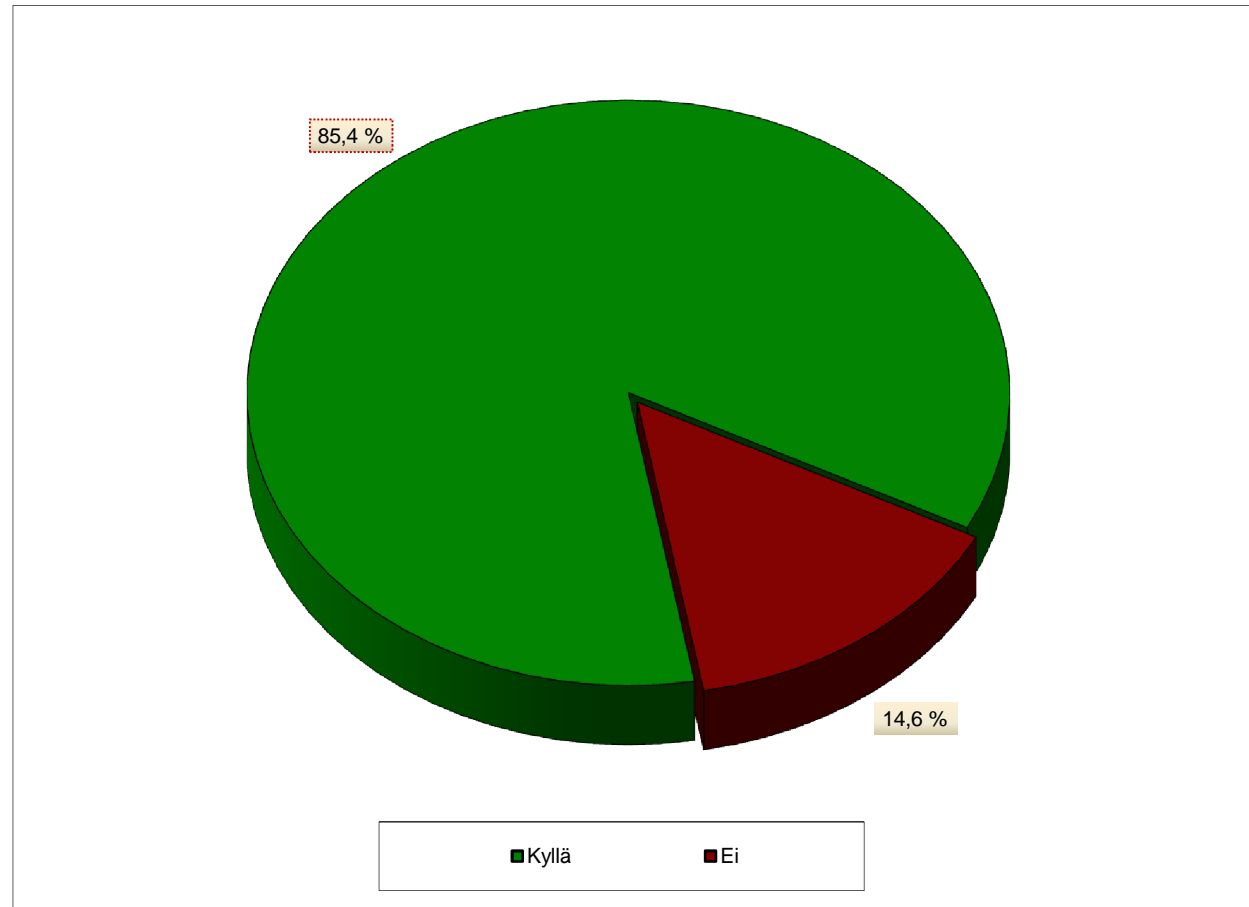
Vastaajat olivat tutustuneet talkoisiin useimmiten alan seminaareissa / koulutustilaisuuksissa (68,2 prosenttia tunteneista vastaajista), mutta myös talkoiden omien kotisivujen (48,9 prosenttia) sekä median välityksellä (42,0 prosenttia).

Yli puolet (59,8 prosenttia) talkoot tunteneista vastaajista arvioi talkoiden onnistuneen tehtävässään vähintäänkin melko hyvin. Neutraalisti vastanneiden osuus oli 36,8 prosenttia ja melko huonosti vastanneiden ainoastaan 3,4 prosenttia (kolme vastaajaa). Yksikään talkoot tuntenut vastaaja ei arvioinut talkoiden onnistuneen erittäin huonosti.

7.1 Kosteus- ja hometalkoiden tunnettuus

8. Onko Kosteus- ja hometalkoot sinulle tuttu?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

ka=1,1

sd=0,354

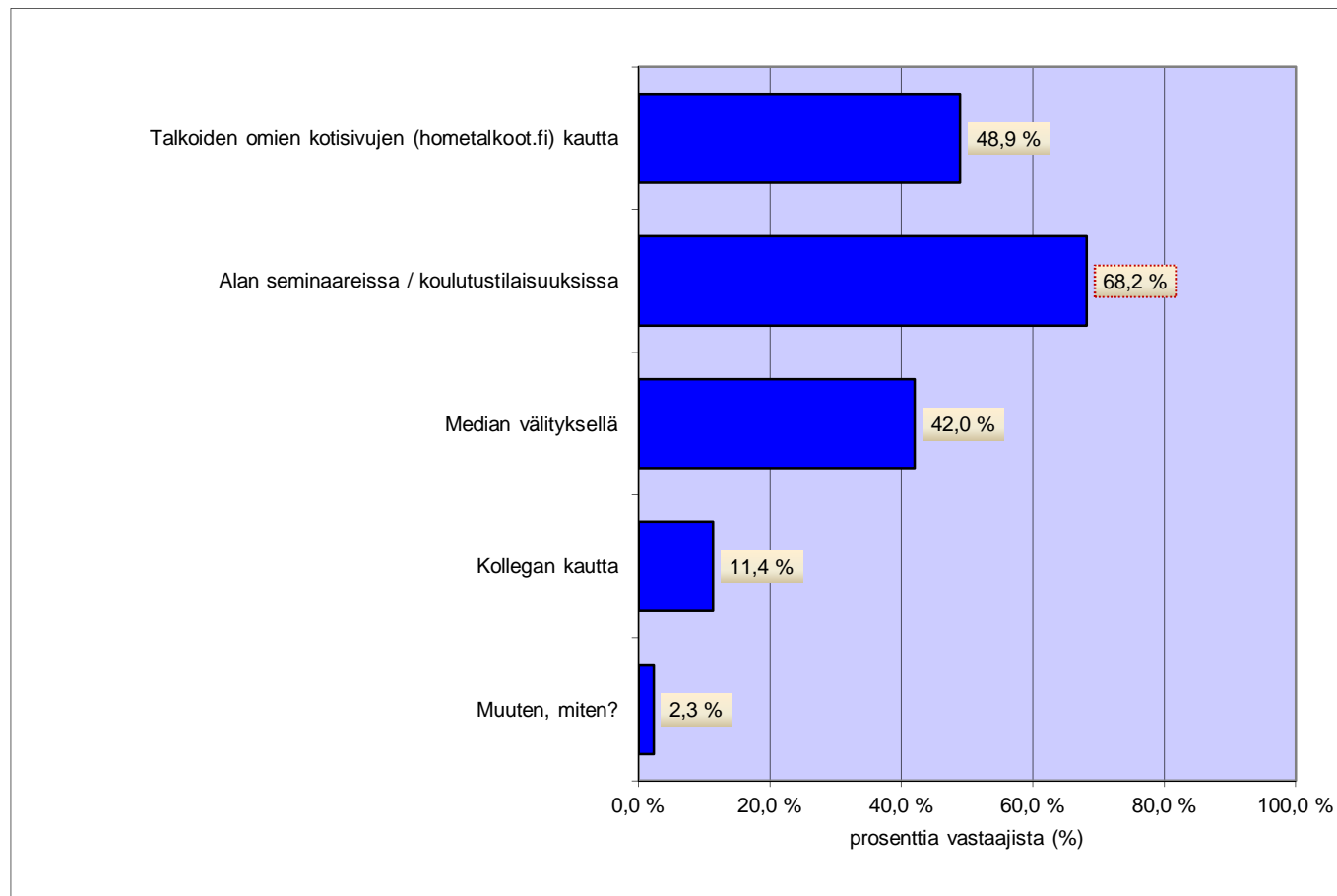
/ n=103

7.2 Tunnettuuden lähdekanavat 1/2

(monivalintamahdollisuus)

9. Mitä kautta olet tutustunut talkoisiin?

Kaikki vastanneet, joille Kosteus ja hometalkoot ovat tuttu (n=88) %

/ n=88

7.2 Tunnettuuden lähdekanavat 2/2

(monivalintamahdollisuus)

9. Mitä kautta olet tutustunut talkoisiin?

Kaikki vastaajat, jotka vastasivat ”*Muuten, miten?*” (n=2 / n=2)

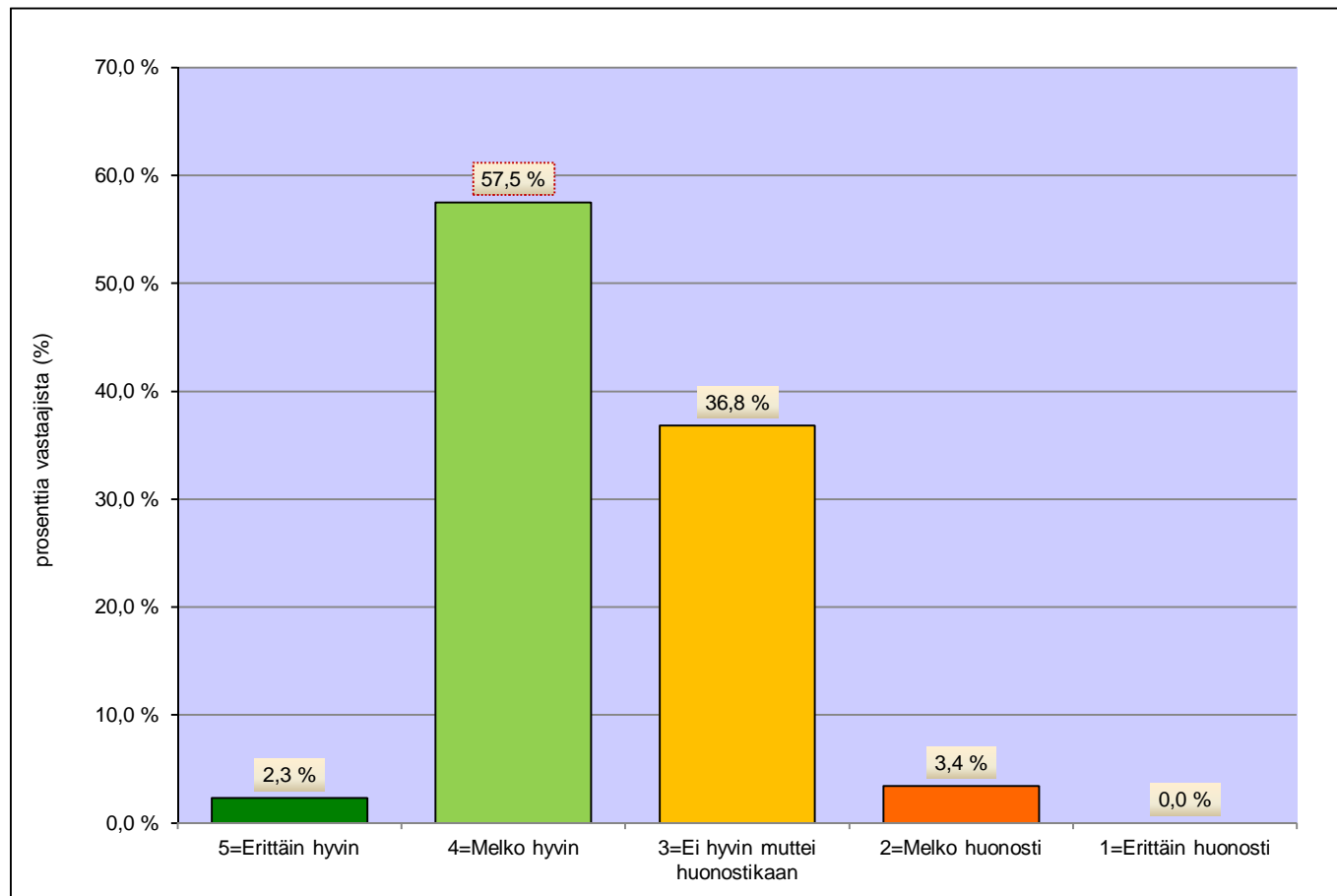
”*Messuilla.*”

”*Rakennuslehti.*”

7.3 Kosteus- ja hometalkoiden onnistuminen tehtävässään

10. Kuinka hyvin Kosteus- ja hometalkoot on mielestäsi onnistunut tehtävässään?

Kaikki vastanneet, joille Kosteus ja hometalkoot ovat tuttu (n=88) %

ka=3,6

sd=0,601

/ n=87

8. Kosteus- ja hometalkoiden tuottamat materiaalit (yhteenveto)

Vastaajien arvioidessa Kosteus- ja hometalkoiden tuottamien materiaalien tunnettuutta, pidettiin neljänä keskeisimpänä materiaalina: Talkoiden sivustoa omakotitaloasukkaille (44,7 prosenttia vastaajista), ohjetta siivoukseen ja irtaimiston puhdistukseen kosteus- ja homevauriokorjausten jälkeen (41,7 prosenttia vastaajista), tilaajan ohjetta sisäilmasto-ongelman selvittämiseen (40,8 prosenttia vastaajista) sekä talkoiden omaa uutissivustoa (35,9 prosenttia vastaajista). Hieman useampi kuin joka viides vastaaja (21,4 prosenttia) ilmoitti, ettei mitkään esitetyistä materiaaleista olleet heille tuttuja.

Vastaajat, jotka ilmoittivat tunteneensa ainakin jonkin esitetyistä materiaaleista arvioivat myös materiaalien hyödyllisyyttä viisiportaisella asteikolla 5-1, jossa 5=Erittäin paljon hyötyä ja 1=Ei lainkaan hyötyä. Tuloksia voidaan tarkastella keskiarvojen avulla siten, että mitä lähempänä keskiarvo on lukua 5, sitä hyödyllisempänä vastaajat materiaalia pitivät. Mitä lähempänä keskiarvo on puolestaan lukua 1, sitä hyödyttömämpänä vastaajat materiaalia pitivät. Neutraalin keskiarvon raja on 3. Keskiarvotarkastelussa tulee huomioida myös vastausten keskihajonta (sd) tilanteessa, jossa se on vähintään 1,000 (mitä pienempi keskihajonta on, niin sitä yksimielisempiä vastaajat ovat).

Materiaalien koettu hyödyllisyys laskevassa keskiarvojärjestyksessä:

- Ohje siivoukseen ja irtaimiston puhdistukseen kosteus- ja homevauriokorjauksen jälkeen	ka 4,1 (88%)*
- Homevaurioituneen rakennusmateriaalin puhdistusohje rakenneosille, joita ei voi puhdistaa	ka 4,0 (85%)
- Ohje rakennustyömaiden kuivanapitoon suojaamalla	ka 3,9 (71%)
- Tilaajan ohje sisäilmasto-ongelman selvittämiseen	ka 3,9 (70%)
- Kosteus- ja homevauriokorjausprosessin arviointi kuntien kiinteistöissä	ka 3,8 (67%)
- Tunnista ja tutki riskirakenne	ka 3,8 (64%)
- Talkoiden oma uutissivusto	ka 3,7 (69%)
- Kehitysehdotuksia kuntien julkisten rakennusten sisäilmaongelmien vähentämiseksi...	ka 3,7 (65%)
- Korjaushankkeen arviointi- ja seurantalomake KAS	ka 3,6 (59%)
- Talkoiden oma sivusto omakotitaloasukkaille	ka 3,6 (68%)
- Vinkit talon rakennusosien tarkastamiseen ja huoltoon – Piisisen videosarja	ka 3,5 (55%)
- Homekoiran käyttö kiinteistöissä esiintyvien mikrobiperäisten hajujen tarkastuksessa	ka 3,2 (38%)

* Prosenttiosuus kuvaa vaihtoehtojen 5=Erittäin paljon hyötyä ja 4=Melko paljon hyötyä yhteenlaskettua kokonaisuutta.

8. Kosteus- ja hometalkoiden tuottamat materiaalit (yhteenveto)

Vastaajat olivat käyttäneet esitettyjä materiaaleja seuraavasti:

- Ohje siivoukseen ja irtaimiston puhdistukseen kosteus- ja homevauriokorjauksen jälkeen	69,4% ”kyllä”
- Homevaurioituneen rakennusmateriaalin puhdistusohje rakenneosille, joita ei voi puhdistaa	55,6% ”kyllä”
- Talkoiden oma uutissivusto	57,4% ”kyllä”
- Tilaajan ohje sisäilmasto-ongelman selvittämiseen	52,5% ”kyllä”
- Talkoiden oma sivusto omakotitaloasukkaille	48,4% ”kyllä”
- Kehitysehdotuksia kuntien julkisten rakennusten sisäilmaongelmien vähentämiseksi...	39,6% ”kyllä”
- Tunnista ja tutki riskirakenne	38,8% ”kyllä”
- Ohje rakennustyömaiden kuivanapitoon suojaamalla	30,6% ”kyllä”
- Kosteus- ja homevauriokorjausprosessin arviointi kuntien kiinteistöissä	21,3% ”kyllä”
- Korjaushankkeen arviointi- ja seurantalomake KAS	16,0% ”kyllä”
- Homekoiran käyttö kiinteistössä esiintyvien mikrobiperäisten hajujen tarkastuksessa	11,8% ”kyllä”
- Vinkit talon rakennusosien tarkastamiseen ja huoltoon – Piisisen videosarja	10,6% ”kyllä”

Kaikista vastaajista, jotka ilmoittivat tunteneensa ainakin jonkin esitetyistä materiaaleista peräti 94,7 prosenttia voisi suositella niitä myös kollegoilleen. Materiaaleja ei suositellisi ainoastaan neljä vastaajaa (5,3 prosenttia).

8.1 Materiaalien tunnettuus

(monivalintamahdollisuus)

11. Mitkä seuraavista Kosteus- ja hometalkoiden materiaaleista ovat sinulle tuttuja?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

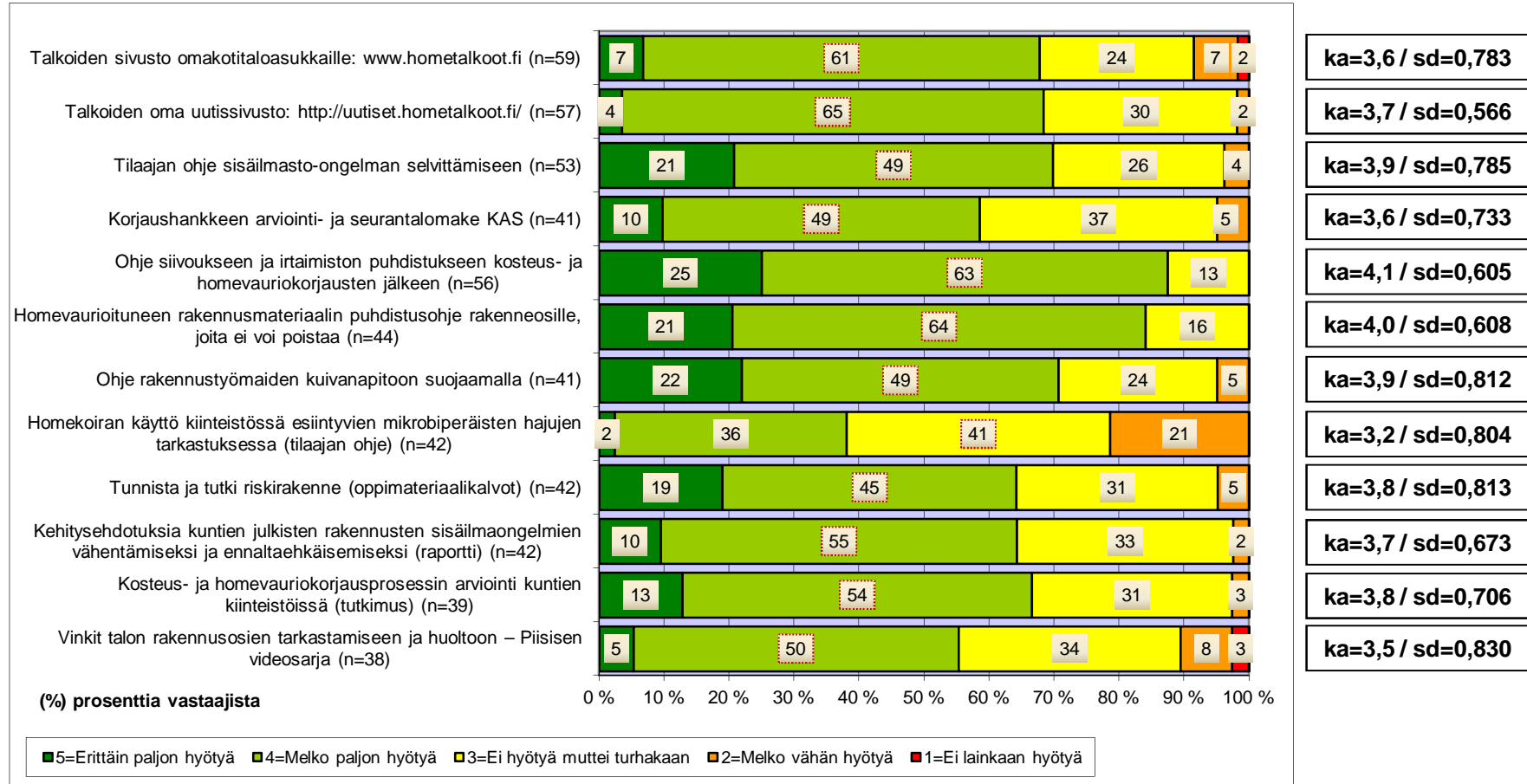

/ n=103

8.2 Materiaalien hyödyllisyys

12. Kuinka hyödylliseksi arvioit materiaalin oman työsi näkökulmasta? Arvioi vain materiaaleja, joihin olet tutustunut.

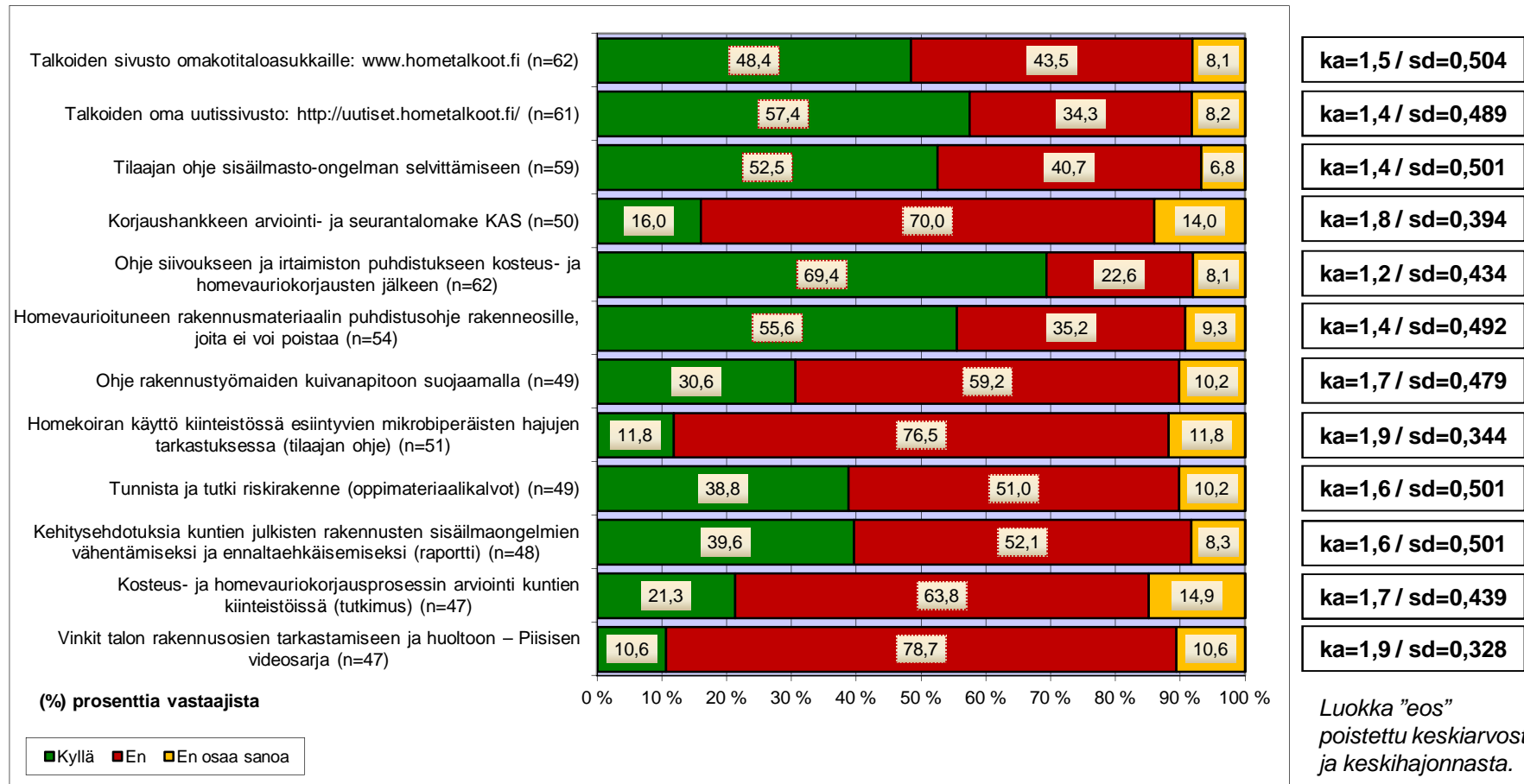
Kaikki vastanneet, joille ainakin joku materiaaleista on tuttu (n=81) %

8.3 Materiaalien käyttö työn apuna

13. Mitä seuraavista materiaaleista olet käyttänyt apuna omassa työssäsi?

Kaikki vastanneet, joille ainakin joku materiaaleista on tuttu (n=81) %

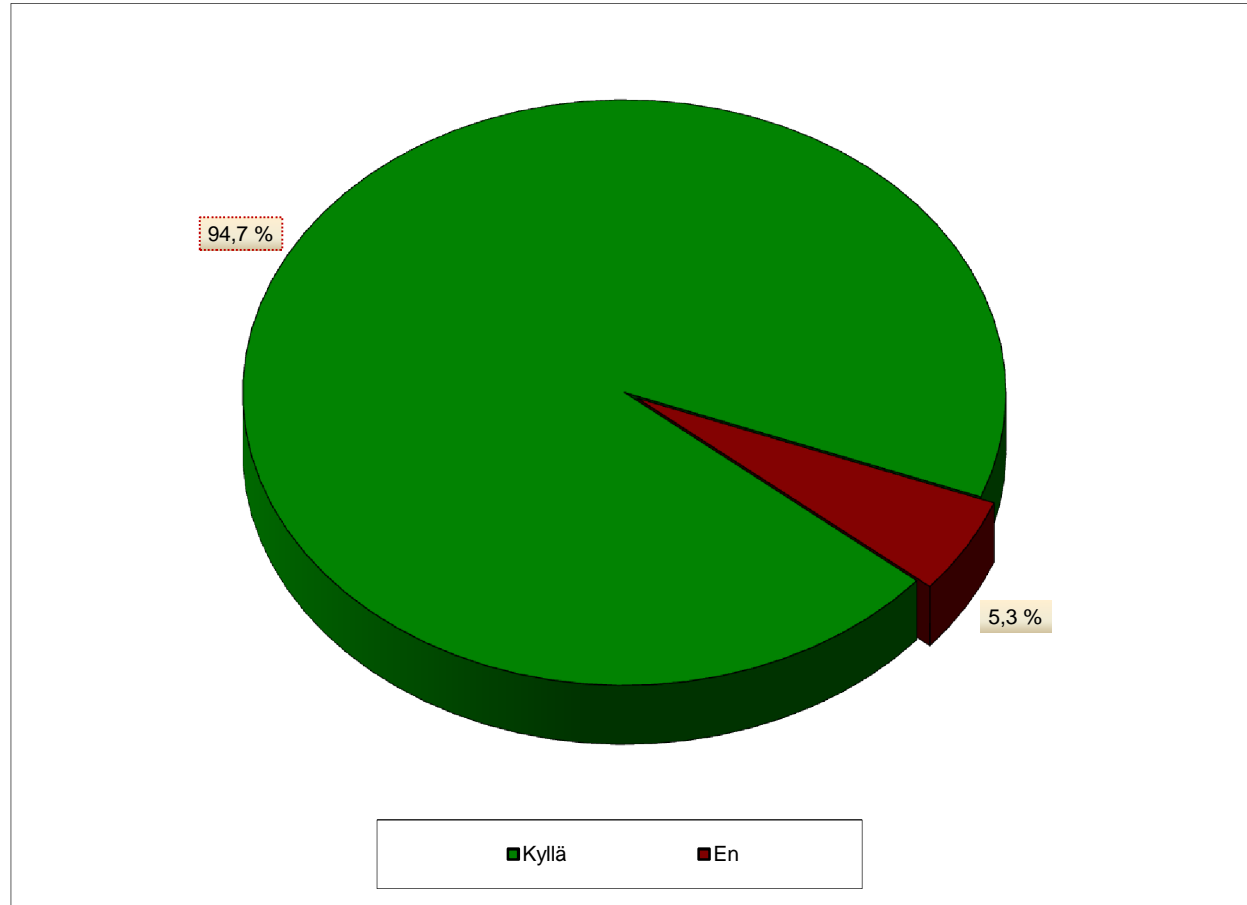

8.4 Materiaalien suosittelu

14. Voisitko suositella edellä mainittuja materiaaleja kollegoillesi?

Kaikki vastanneet, joille ainakin joku materiaaleista on tuttu (n=81) %

ka=1,1
sd=0,226
/ n=75

9. Ohjeet ja materiaalit yleisesti (yhteenvedo)

Osana tutkimusta vastaajien oli mahdollista arvioida *kahden esitetyn oppaan hyödyllisyyttä, mikäli sellaiset olisi saatavilla*. Hyödyllisyyden arviointi tapahtui viisiportaisella asteikolla 5-1, jossa 5=Erittäin paljon hyötyä ja 1=Ei lainkaan hyötyä.

Kummankin oppaan hyödyllisyys arvioitiin korkeaksi.

- Sisäilmaongelmaisen kohteen ratkaisemisen toimintamalli kuntiin – ohjekortit vaihe vaiheelta ka 4,3 (89%)*
- Päättäjän homeopas – opas kuntapäättäjälle sisäilmaongelmien hoitoon ka 4,1 (82%)

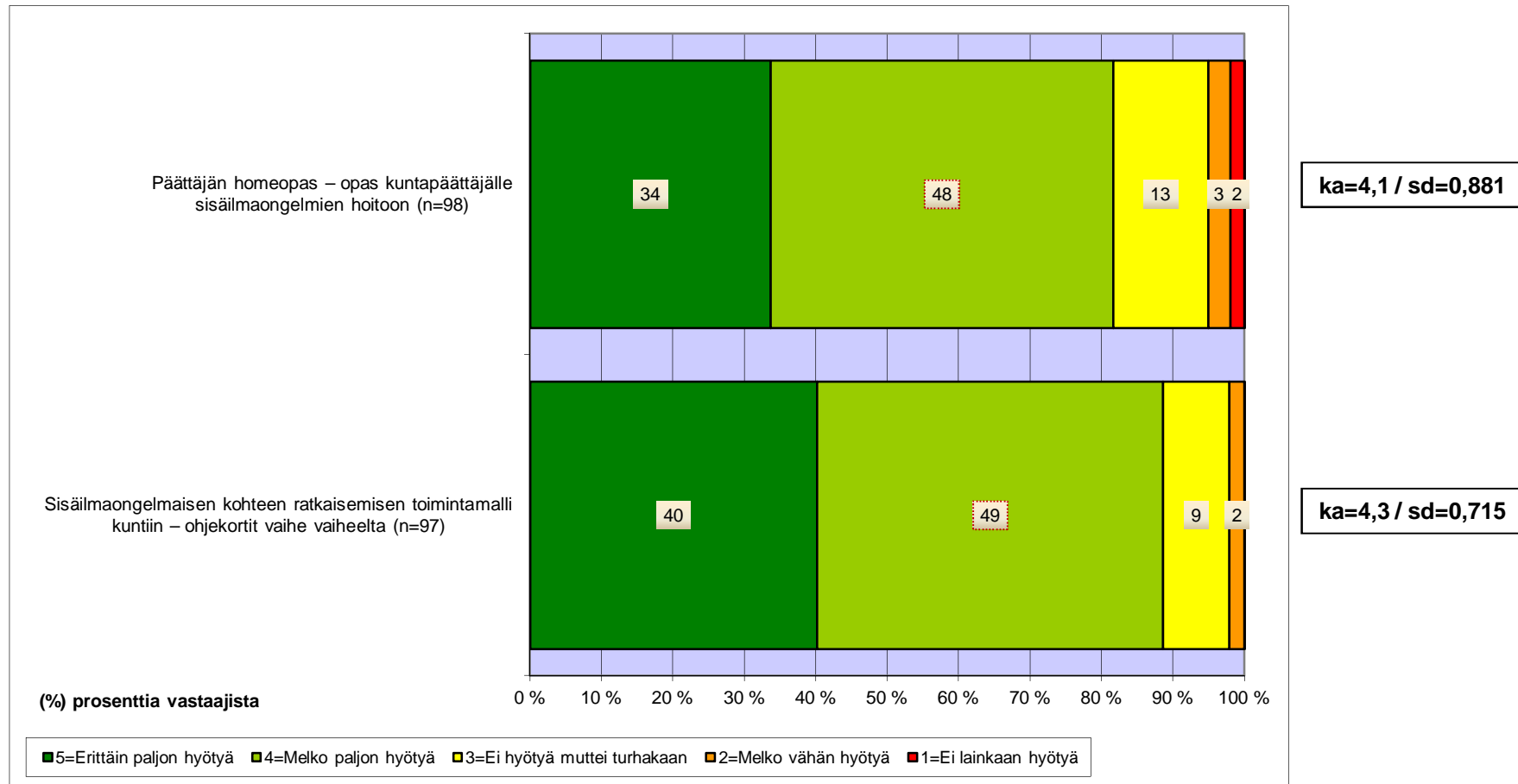
* Prosenttiosuus kuvaa vaihtoehtojen 5=Erittäin paljon hyötyä ja 5=Melko paljon hyötyä yhteenlaskettua kokonaisosuutta.

Vastaajia pyydettiin *nimeään myös muita ohjeita ja materiaaleja*, joista olisi heille apua työssään. Avoimet vastaukset on eritelty sivuilla 32 ja 33. Tutkimuksen kautta saatu muu palaute on eritelty sivuilla 34-36.

9.1 Arvio esitettyjen lisämateriaalien hyödyllisyydestä

15. Kuinka hyödyllisinä pitäisit seuraavia oppaita ja ohjeita, mikäli sellaiset olisi saatavilla?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103) %

9.2 Vastaajien toivomat muut ohjeet ja materiaalit 1/2

16. Mistä muista ohjeista tai materiaaleista olisi apua omassa työssäsi ja kuntasi toimissa?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103/ n=20)

” Enemmän opetuskalvojen tapaista materiaalia joissa rakennekuvat ovat piirroksina. Videot olisi hyvä lisä.”

” Home talkoiden olisi tullut tuottaa selkeät raja-arvot rakennusten sisäilman mittaukseen (terveydelliset näkökannat).”

” Alalle on tullut jos jonkinlaista yrittäjää, näille selkeät toimintaohjeet ja kriteerit.”

” Joskus on vaikeaa hahmottaa, miten iso pyörä on pantava pyörimään, kun ilmoitus epäilystä sisäilmaongelmasta tulee. En ehkä ole osannut poimia alan julkaisuista raja-arvoja tai yleisperiaatteita sille, milloin esimerkiksi on tarpeen koota kohdetta koskeva sisäilmatyöryhmä (tai kutsua kohteen edustus olemassa olevaan ryhmään). Koen, että terveydensuojeluviranomainen on herkästi ohjaamassa liian nopeasti liian mittavaan prosessiin, josta seurauksena on julkisuuteen lähtevä liioiteltu tilannekuva (siis yleinen mielipide muodostuu sellaiseksi, että jotain on oltava pahasti pielessä, kun kerran sisäilmatyöryhmäkin perustetaan). Jos tähän saisi kättä pidempää, niin mahdollista ongelmaa ehtisi ajatuksella selvittää ennen some-räjähdyttä.”

” Kilpailutukseen liittyvät seminaarit sekä ohjeistukset.”

” Konsultin valintaan apua kun organisaatioissa ei ole osaamista ja resursseja.”

” Kuntotutkimuksia on saatu viime aikoina teetetettyä paremmin, kun rahaa tutkimuksiin on saatu varattua kunnan talousarvioon. Tietämys on lisääntynyt "kantapään" kautta ja näiden tutkimusten myötä viimeisen viiden vuoden aikana huomattavasti. Samalla on ongelmien laajuus ja moninaisuus tullut esille.”

” Käytämme omia ohjeitamme, mutta ainahan uusi tieto on tarpeen.”

” Lisätyövoimasta eli pitäisi olla lisähenkilöitä töissä jotka paneutuisivat sisäilma ongelmiin pelkästään.”

” Luettelo oman kuntani alueella olevista kosteusvauriotarkastajista ja kosteusvaurioalueen kartoittajista. Myös sellaisista jotka tekevät korjaussuunnitelmia.”

” Ohje sisäilmaongelman käsitteistä. Tällä hetkellä vielä liian usein tavalliset ihmiset/ työntekijät ajattelevat, että ongelma johtuu 100% varmasti mikrobivaurioista. Ei ymmärretä pölyn, kuitujen lämpötilan, iv-järjestelmän vanhenemisen tai ei ainakaan omien toimien (oma työhuone sotkussa, omat harrastukset, sisäilmaongelma kotona, kollegan homeongelmat kotona... merkitystä.”

” Ohjeistus tutkimusmenetelmistä.”

9.2 Vastaajien toivomat muut ohjeet ja materiaalit 2/2

16. Mistä muista ohjeista tai materiaaleista olisi apua omassa työssäsi ja kuntasi toimissa?

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103/ n=20)

" Ohjeistusta oirehtijoiden määrästä ja rajasta milloin toimenpiteisiin pitää ryhtyä. Nykyään jos työntekijä ei saa kesälomaansa silloin kun haluaa, hänelle tulee selittämätöntä silmien kirvelyä ja väsymystä (yleisimmät sisäilmasta aiheutuvat oireet) ja hän pääsee saikulle. Lisäksi Avi tai terveystarkastaja uhkaa rakennuksen käyttökiellolla ja vaatii korjaustoimia . Näihin tuhlataan yhteiskunnan rahoja paljon."

" Onnistuneet kosteusvaurioituneiden julkisten rakennusten saneeraukset rekisteri."

" Rakennukset on jaettava kuntoluokkiin, joissa otetaan kantaa, että rakennus ei sovellu aikaisemmin altistuneille, herkimmat saattaa saada oireita, mutta ei haittaa terveille henkilöille. Tämä vain on fakta, jos yksi tai kaksi henkilöä oireilee niin ei sen vuoksi koko tilaa tule sulkea."

" Riskirakenteet; suhteellisen helppo selvittää koska ent. Suunnittelukeskus suunnitellut paljon julkisia rakennuksia varsinkin kaupunkiseudun ulkopuolelle."

" Sisäilma-altistuneen suojaustoimet."

" Tutkimus ja korjausmenetelmät saadaan kuntoon. Käyttäjien usko korjauksiin on monesti epäuskoinen. Miten tämä ihmisryhmä saadaan korjauksiin mukaan, jotta syntyy uskottava tilanne. Nimimerkillä yksi koulu korjattu ja suljettu korjausten jälkeen."

" Vaurioiden vaikutuksesta terveyteen."

" Vaurioluokitus / vaurioiden tai vaurioitumisasteen määrittely. Tähän liittyyvää terveydellisen haitan arviointia (edes suuntaa antava) mahdollistavaa / helpottavaa materiaalia."

" Yhteistyö Suomen Sisäilmakeskuksen kanssa on tuottanut hyvää tulosta."

10. Avoin palaute 1/3

17. Muut terveiseni Kosteus- ja hometalkoille:

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103 / n=23)

"Alan koulutusta ja opastusta melko vähän tarjolla."

"Asiantuntijat saivat jalkautua kuntiin paikan päälle pitämään luentoja myös rakennusten käyttäjille."

"Desinfektioaineiden käyttöön pitäisi saada paremmat ohjeet. Nyt muutamien aineiden käyttökiellon myötä kaikki toimet ovat tulleet kielletyiksi. Netissä mielletään esim. Patriot kuivasavukäsittely vaihtoehdoksi korjaustoimille, samoin iv kanavien desinfiointi. Näillä korjaustoimien lopuksi tehtävillä toimenpiteillä saisi varmuuskerrointa korjaukselle."

"Nyt korjataan ja epäonnistutaan. korjataan uudelleen ja jätetään tyhjiilleen tai puretaan rakennus melko heppoisin kriteerein."

"Hankkeen jatkuminen tärkeää."

"Hyvää ja tärkeää työtä, jota tulee edelleen jatkaa. Kiitos."

"Hyvää työtä. Harmi kun vetäjä vaihtui."

"Ihmisen elinympäristössä on aina homeita ja toiset kantavat altisteita mukana kouluun ja töihin, herkimvät saavat tästä oireita. Tätä tulisi painottaa, että aina ei vika ole rakennuksessa. Herkimpiä ihmisiä on turha tuoda altisteita kantavien joukkoon. Valitettavasti meillä menee turhaa työaikaa näiden selvittämiseen, herkistyneet omaan kouluun tai työympäristöön."

"Jatkakaa samaan malliin."

"Julkisessa rakentamisessa poistoajat ovat liian pitkiä, korjaukset harvoin johtavat toivottuun tulokseen. Uutta pitäisi rakentaa säännöllisesti eikä vasta sitten kun puolet henkilöstöstä on sairastunut."

"Keep up the good work!"

"Koettakaa saada rakennuksille jonkinlainen oikeusturva. Monella kiinteistöllä olisi aihetta nostaa syyte kunnianloukkauksesta. Nyt tuntuu siltä, että kuka tahansa saa aivan perusteettomasti mustata terveinkin rakennuksen maineen."

"Mietittävä: Onko meillä lain/velvoittavien määräysten perusteella pakko rakentaa riskirakenteita. Ilmanvaihdon rakentaminen vanhaan painovoimaisella ilmanvaihdon rakennettuun rakennukseen aiheuttaa helposti sisäilmaongelman, etenkin jos huolto ja tasapainotus ei ole kunnossa."

10. Avoin palaute 2/3

17. Muut terveiseni Kosteus- ja hometalkoille:

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103 / n=23)

"Monet tutkimustulokset antavat ristiriitaista tietoa kiinteistön vaikutuksesta henkilöiden kokonaishyvintoihin ja nykytiedon mukaan altistusmekanismeja ei tunneta. Tehdäänkö Suomessa virhearviointeja?"

"Museo, lääkärit ja rakennusvalvonta pitää ottaa ehdottomasti mukaan."

"Nyt tekevät päätöksiä jotka vaikuttavat sisäilmaan."

"Myös Ministeriö pitää olla vahvemmin mukana."

"Oikeaa, puolueetonta, yhtenäistä tietoa tarvitaan tänne kentälle."

"Onnea työsaralle!"

"Oli hankala vastata, kun olen ollut talossa vasta 6 kk. Työkokemus alalta on kuitenkin yli 20 vuotta."

"Oulussa tavataan ja toivottavasti jatkoa seuraa, missä seuraavaksi?"

"Talkoiden nimi on väärä. Home on sisäilmaongelmista aika pienessä roolissa. Suurimmat ongelmat löytyvät ilmanvaihdosta, tilojen meluisuudesta ja pölyisyydestä sekä väärästä käytöstä. Varastoja leikkituloina jne."

"Miksi keskitytään vain kuntien ongelmiin, vaikka tiedetään, että asuintalot ja mökit ovat ongelmallisempia. Isi suunnitteli ja toteutti, valvonta maksettiin viskipullolla 50 - 90-luvuilla."

"Tosi hyvät kuvat sivustolla!"

"Uudistettu RT-kortti vielä puuttuu? Kouluttaja Heikkinen lupasi sen tulevan jo syksyille 2012? Eipä Ole näkynyt."

"Valtakunnassa pitää panostaa myös siihen, että tutkitaan nykyihmisen fysiologian muuttumista "asfalttieläjäksi" sekä ruoan merkitystä oman kehon toimintaan. Valmiit ruoat ja einokset ovat liian puhtaita ja kyllästetty lisäaineilla, syömme nykyään liian yksinkertaista ruokavaliota, valkoisen sokerin käyttö pitää saada kuriin sillä se on suurempi riski kuin rasvat jos/kun keho toimii oikein. On myös panostettava stressin, psyykkisten asioiden, fobioiden ja muiden mahdollisten henkiseen jaksamiseen vaikuttavien asioiden tutkimukseen. JA niistä on uskallettava puhua ääneen: vrt. Sisäilmastoseminaari 2015 Juha Pekkanen "Kosteus- ja homevaurioiden yhteys terveyteen ja ympäristöherkkyyteen"."

10. Avoin palaute 3/3

17. Muut terveiseni Kosteus- ja hometalkoille:

Kaikki vastanneet yhteensä (n=103 / n=23)

"Vauriorakennuksissa oireilee useampi ja usein oireet saattavat ovat vakavampia. Vauriottomissa rakennuksissa oireilee pienempi osuus ja oireet saattavat olla vähemmän, tai myös enemmän vakavia. Eli ihmiset oireilevat myös monesta muustakin syystä kuin sisäilmasta. Rakennuksia korjaamalla ei kaikkea oireilua koskaan tulla poistamaan."

"Oireilua sanana ei pidä synonymisoida sisäilmaongelma sanan kanssa. Tämä on johtanut lukuisiin "oireilee sisäilmatyypypisin oirein" ja vastaaviin kirjauksiin ja sitä kautta ihmisten tietoisuuteen ja sitä kautta siihen että kaikkea oireilua esitetään sisäilmasta johtuvaksi."

"Vaikka Kosteus- ja hometalkoot asia on tärkeä ja paikallaan, ei silti pidä lietsoa tarpeetonta pelkoa ja huolestuneisuutta. Ääriesimerkkien yleistäminen ja raflaava ulostulo on ihan oikeasti aiheuttanut hyvin paljon turhaa pelkoa ja huolestuneisuutta suomenmaalla."

"Yleisten kaikkiin kohteisiin sovellettavia ohjeita on lähes mahdoton tuottaa, kun jokaisessa kohteessa on varsin yksilöllisiä piirteitä. Asiaa voi lähinnä lähestyä kertomalla esimerkkitapauksia ja miten niissä ongelmat on ratkaistu."

11. Yhteenveto ja johtopäätökset 1/2

Suomen Kyselytutkimus Oy toteutti ympäristöministeriön Kosteus- ja hometalkoot –toimenpideohjelman kyselytutkimuksen maaliskuussa 2015. Tutkimukseen osallistui yhteensä 103 Manner-Suomen kuntien kiinteistöistä vastaavaa ja kiinteistöihin liittyvään päätöksentekoon osallistuvaa henkilöä.

Tutkimukseen vastanneen henkilön tehtävänimike oli useimmiten kiinteistöpäällikkö (22,3 prosenttia vastaajista), mutta myös muita tehtävänimikkeitä esiintyi runsaasti. Alle kuusi vuotta tehtävässä toimineiden osuus oli 56,3 prosenttia ja vähintään kuusi vuotta toimineiden loput 43,7 prosenttia (mediaani = 3-5 vuotta ja moodi alle 3 vuotta). Vastauksia saatiin asukasluvuiltaan niin ikään hyvin eri kokoisista kunnista, joskin asukaskoon mediaaniksi muodostui 5 000 – 10 000 asukasta (moodi = alle 5 000). Hieman yli puolet (55,3%) kaikista vastaajista ilmoitti, että kunnalla oli hallinointavana / ylläpidettävänä kiinteistöjä alle 100 000m² (myös sekä mediaani että moodi).

Lähes kahdeksan vastaajaa kymmenestä (79,6 prosenttia) piti omaa osaamistaan sisäilmaongelmiin sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyen aihepiirin tuntemisen osalta vähintäänkin melko hyvänä. Tästäkin huolimatta, ainoastaan 9,7 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei tarvitse lisätietoja sisäilmaongelmiin eikä kosteus- ja homevaurioihin liittyen. Lisätietoja haluttiin useimmiten: Sisäilmaongelmaisen kohteen korjaussuunnittelun osalta (46,6 prosenttia vastaajista), kiinteistön tutkimusmenetelmistä (43,7 prosenttia vastaajista) sekä terveysvaikutuksista (36,9 prosenttia vastaajista). Lisätietotarve kohdistui melko laajasti myös kaikkiin muihinkin esitettyihin aihealueisiin (pl. työterveys). Ylivoimaisesti mieluisimpana lisätiedon muotona vastaajat pitivät alan ammattilaisille suunnattuja avoimia koulutustilaisuuksia (76,3 prosenttia vastaajista), mutta myös sähköinen oppimateriaali (47,3 prosenttia vastaajista) sekä tapahtumat, kuten seminaarit, messut ja yleisötilaisuudet (41,9 prosenttia vastaajista) saivat lisätietomuotona laajaa kannatusta.

Yli kahdeksan vastaajaa kymmenestä (85,4 prosenttia) ilmoitti tuntevansa Kosteus- ja hometalkoot. Talkoisiin oli tutustuttu useimmiten alan seminaareissa sekä koulutustilaisuuksissa (68,2 prosenttia tunteneista vastaajista), mutta myös talkoiden omien kotisivujen (48,9 prosenttia) sekä median välityksellä (42,0 prosenttia). Kaikista talkoot tunteneista vastaajista yli puolet (59,8 prosenttia) arvioi talkoiden onnistuneen tehtävässään vähintäänkin melko hyvin, joskin myös neutraalisti suhtautuneiden osuus oli melko korkea 36,8 prosenttia.

11. Yhteenveto ja johtopäätökset 2/2

Tunnetuimmat talkoiden tuottamat materiaalit olivat: Talkoiden sivusto omakotitaloasukkaille (44,7 prosenttia vastaajista), ohje siivoukseen ja irtaimiston puhdistukseen kosteus- ja homevauriokorjausten jälkeen (41,7 prosenttia vastaajista), tilaajan ohje sisäilmasto-ongelman selvittämiseen (40,8 prosenttia vastaajista) sekä talkoiden omaa uutissivusto (35,9 prosentti vastaajista). Hieman useampi kuin joka viiden vastaaja (21,4 prosenttia) ilmoitti, ettei mitkään materiaalit olleet heille tuttuja.

Materiaalien hyödyllisyyttä arvioitaessa jokainen esitetyistä materiaaleista pl. homekoiran käyttö kiinteistössä esiintyvien mikrobiperäisten hajujen tarkistuksessa koettiin vähintäänkin puolella vastaajaryhmästä joko melko tai peräti erittäin hyödyllisenä. Hyödyllisimmät materiaalit olivat keskiarvolla mitaten (asteikko 5-1): Ohje siivoukseen ja irtaimiston puhdistukseen kosteus- ja homevauriokorjauksen jälkeen (ka 4,1), homevaurioituneen rakennusmateriaalin puhdistusohje rakenneosille, joita ei voi puhdistaa (ka 4,0), ohje rakennustyömaiden kuivanapitoon suojaamisella (ka 3,9) sekä tilaajan ohje sisäilmasto-ongelman selvittämiseen (ka 3,9). Vastaajat olivat puolestaan käyttäneet prosentuaalisesti materiaaleista eniten (yli puolet vastaajista): Ohjetta siivoukseen ja irtaimiston puhdistukseen kosteus- ja homevauriokorjauksen jälkeen (69,4% ”kyllä”), homevaurioituneen rakennusmateriaalin puhdistusohjetta rakenneosiolle, joita ei voi puhdistaa (55,6% ”kyllä”), talkoiden omaa uutissivustoa (57,4% ”kyllä”) sekä tilaajan ohjetta sisäilmasto-ongelman selvittämiseen (52,5% ”kyllä”). Materiaaleja tunteneista vastaajista peräti 94,7 prosenttia voisi suositella niitä myös kollegoilleen.

Tutkimuksen lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus arvioida myös kahden esitetyn oppaan hyödyllisyyttä, mikäli sellaisia olisi saatavilla. Sekä sisäilmaongelman kohteen ratkaisemisen toimintamalli kuntiin – ohjekortit vaihe vaiheelta (ka 4,3) että päättäjän homeopas – opas kuntapäättäjälle sisäilmaongelmien hoitoon (ka 4,1) koettiin tarpeellisiksi.

Tutkimuksen loppuyhteenvetona voidaan todeta, että vastaajat pitivät itseään sisäilmaongelmien sekä kosteus- ja homevaurioihin liittyvän osaamisen asiantuntijoina. Talkoiden tunnettuus oli erittäin hyvää ja niiden arvioitiin onnistuneen myös tehtävässään melko hyvin. Talkoiden materiaaleja oli käyttänyt lähes kahdeksan vastaajaa kymmenestä ja niitä pidettiin tarpeellisina ja hyödyllisinä ja niitä toivottiin myös lisää. Materiaalien suositteluaste kollegoille oli niin ikään erittäin korkea.